

Ομιλία Γιάννη Παπαδάτου

Πριν μιλήσω για τον τιμητικό τόμο, θα αναφερθώ σύντομα σε τρεις από τις πολυάριθμες ζωντανές εικόνες - θα τις έλεγα ουσιαστική μαθητεία κοντά στην Άντα.

Πρώτη εικόνα: Μάης του 1989. Συναντώ την Άντα στο γραφείο της, στην Ιπποκράτους, προκειμένου να με αναλάβει για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Αποφασίσαμε να ασχοληθώ με το περιβάλλον στη νεανική λογοτεχνία. Μετά από λίγο καιρό, μου ανέθεσε να παρουσιάσω στο ασφυκτικά γεμάτο αμφιθέατρο της Νομικής, τα πρώτα βήματα της εργασίας μου. Μαθημένος από τάξεις των 20 παιδιών, είχα ενδοιασμούς. «Απλά, θα μιλήσεις σε μία τάξη», μου είπε, «αφού ξέρεις». Ήταν ένα κολύμπι στα βαθιά, γνωρίζοντας στη συνέχεια τον κοινωνικά αποκαλυπτικό κόσμο των οικοσυστημάτων και των εννοιών τους.

Δεύτερη εικόνα: αμφιθέατρο Νομικής. Ακαδημαϊκό έτος 1993-94. Μαθήματα νεοελληνικής φιλολογίας. Δεν είχε εξελιχτεί τότε το διαδίκτυο, αλλά το μάθημα γινόταν με διαφάνειες, με μουσική και με σλάιντς που έδειχναν πίνακες ζωγραφικής και εικόνες της περιρρέουσας ατμόσφαιρας της εποχής που έζησε ο εκάστοτε δημιουργός, αλλά και ανάλογα με το περιεχόμενο των κειμένων του. Το μάθημα, δηλαδή, προσφερόταν σε τρία επίπεδα: της εισήγησης της διδάσκουσας με παύσεις, του σκηνικού των εποχών, του διαλόγου. Αληθινά πρωτότυπο και γοητευτικό μάθημα με μια ποιητική συλλογιστική. Ήταν ένα πολύ πειστικό πείραμα με την Άντα ενορχηστρώτρια και με θριαμβεύουσα την αίγλη του χειροποίητου.

Εικόνα τρίτη: 1994 και 1995. Προαύλια και πεζόδρομοι της Νομικής και του κεντρικού κτηρίου του Πανεπιστημίου. Έκθεση βιβλίου και άλλες σχετικές με το βιβλίο δράσεις, στο πλαίσιο προγραμμάτων φιλιανγνωσίας του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου με τη συμμετοχή του ΠΤΔΕ. Η ομάδα με επικεφαλής την Άντα σχεδίασε πρωτότυπα παιχνίδια λογοτεχνίας με επίκεντρο κάποιο βιβλίο, θεατρικές παραστάσεις και άλλες δραστηριότητες με συμμετοχή και των φοιτητών-φοιτητριών. Όλα αυτά, το τονίζω, για πρώτη φορά παρουσιάζονταν στην εκπαίδευση. Το Πανεπιστήμιο ήρθε σε πρωτόγνωρη επαφή με τον περαστικό κόσμο. Κι η Άντα, η εμπνεύστρια των πολυθεαματικών εκδηλώσεων, περνούσε συχνά μένοντας διακριτικά στο περιθώριο, χαμογελώντας ικανοποιημένα.

Αναφέρθηκα σε τρεις εικόνες ανάμεσα στις πολυάριθμες που αναδεικνύουν στον ύψιστο βαθμό μια προσωπικότητα που φέρει έννοιες, όπως βαθειά επιστημονική γνώση, φιλία, ανιδιοτέλεια, συνεργασία, ελευθερία, ανθρωπισμό, δίνοντας πρωτοβουλία στον μαθητή μαζί με την εμπιστοσύνη και την παιδαγωγική εμπύχωση στο πλαίσιο πρωτοπορίας με οραματικά στοιχεία μιας διδακτικής πράξης που ερχόταν από το μέλλον.

Ο τιμητικός τόμος με την παλαμική ρήση «Κ' η φαντασία στο λογισμό» εκτός από τον πρόλογο των επιμελητών, το από καρδιάς κείμενο του προέδρου του ΠΤΔΕ, το πλούσιο βιογραφικό και την πολυπληθή εργογραφία της κ. Γκίβαλου και κείμενα φίλων και εξεχόντων προσώπων της διανόησης που αναφέρονται από διαφορετικά σημεία στην πολυσχιδή προσωπικότητα της κ. Γκίβαλου και τη συμβολή της στα νεοελληνικά γράμματα, περιέχονται και 38 μελέτες ανθρώπων των γραμμάτων, κυρίως πανεπιστημιακών από όλα σχεδόν τα πανεπιστήμια της χώρας. Οι συγκεκριμένες μελέτες είναι σχετικές με τα πεδία της επιστημονικής δραστηριότητας της Καθηγήτριας, είναι πρωτότυπες και καλύπτουν σε βάθος ένα ικανό μέρος των περιοχών της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, της Λογοτεχνίας για παιδιά και νέους και ορισμένους τομείς των κλασικών γραμμάτων, της εκπαίδευσης και της τέχνης. **Όσον αφορά στη Νεοελληνική Λογοτεχνία**, οι μελέτες αναφέρονται τόσο σε θεωρητικές προσεγγίσεις όπως η λογοτεχνική ανάγνωση και η εικόνα του αναγνώστη στο μυθοπλαστικό σύμπαν, καθώς και η ανταπόκρισή του στην περιοχή της μεταμυθοπλασίας. Προσεγγίζονται έργα πεζογράφων και ποιητών όπως των Παπαδιαμάντη, Παλαμά, Πολυλά, Χαραλαμπίδη, Γαλατόπουλου, Καπλάνη, Φίλου, Πρεβελάκη, Δεπούνη, αλλά και η επικοινωνία φαντασική ή πραγματική ορισμένων, όπως των Ουάιλντ και Πολίτη, Μαρσάνιωτη και Κριαρά. Πρόκειται για σημαντικές εργασίες, γιατί ο απλός αναγνώστης ή ο ερευνητής, θα απολαύσουν εμβριθείς αναλύσεις χαρακτηριστικών έργων, αλλά κυρίως θα ανακαλύψουν διαδρομές περαιτέρω έρευνας. **Παρόμοια και στην ενότητα κειμένων της Λογοτεχνίας** για παιδιά και νέους. Οι μελέτες αναφέρονται και σε νέα πεδία έρευνας που αφορούν τόσο σε θεωρητικά πεδία και θεματικές περιοχές όπως η κατασκευή του αναγνώστη και ο ρόλος του σε σχέση με τη θεωρία, η ιδεολογία, η διακειμενικότητα, η φιλιανγνωσία και η δημιουργική γραφή, τα βιβλία χωρίς λέξεις, η επιστολή, η προσφυγιά όσο και σε έργα δημιουργών όπως των: Περδίου, Ψαραύτη, Γλυκού, Ζέη, Ζαχαριά, Ντοτρεμέρ. **Τέλος, η τρίτη ενότητα μελετών** αναφέρεται σε περιοχές όπως το θέατρο και η παιδαγωγική του, η έρευνα στην εκπαίδευση καθώς και σε έργα δημιουργών όπως του Ευριπίδη, του Ομήρου, της Αμαριώτου, του Ντάριο Φο και της Φράνκα Ράμε.

Αυτός ο καλαίσθητος τόμος των εκδόσεων Καλειδοσκόπιο, χειροτεχνημένος, θα έλεγα, από την ρηξικέλευθη εκδότρια κ. Αλέξα Αποστολάκη, ξεφυλλίστε τον, ακόμη κι η γραμματοσειρά μαγνητίζει, με τόσες εξαιρετικές και πρωτότυπες μελέτες, είναι αντάξιος μιας προσωπικότητας που συνεχίζει να δημιουργεί. Αποτελεί δε, σημαίνουσα συμβολή στα νεοελληνικά γράμματα κι είναι χρήσιμος στους διδάσκοντες και διδάσκουσες των πανεπιστημιακών τμημάτων, στους εκπαιδευτικούς, στους φοιτητές και τις φοιτήτριες αλλά και σε όποιον και όποια επιθυμεί να αποκτήσει μια βαθιά και πλούσια γνώση για ένα μεγάλο και αντιπροσωπευτικό τμήμα της λογοτεχνίας και γενικότερα της εκπαίδευσης στους τομείς της θεωρίας, της πράξης και της έρευνας.